

Sygn. akt IV Ua 44/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2016r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Jerzy Zalasiński

Sędziowie: SO Katarzyna Antoniak

SO Elżbieta Wojtczuk (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Wąsak

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2016 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z wniosku I. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do zasiłku chorobowego

na skutek apelacji wnioskodawczyni I. J.

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 31 maja 2016 r. sygn. akt IV U 134/16

oddala apelację.

K. A. J. E. W.

Sygn. akt IV Ua 44/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 maja 2016r. wydanym w sprawie IV U 134/16 Sąd Rejonowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie I. J. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 27 stycznia 2016r. nr (...) - (...).

Rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego było wynikiem następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych:

Decyzją z 27.01.2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonej I. J. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 9.12.2015r. do 28.01.2016r. Organ rentowy wskazał, że z analizy konta ubezpieczeń społecznych wynika, iż z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu ubezpieczona podlega od 1.07.2011r. do 31.08.2013r., od 4.11.2013r. do 7.06.2015r. i od 1.11.2015r. Na pierwszy dzień orzeczonej niezdolności do pracy, tj. 9.12.2015r. ubezpieczona nie posiada wymaganego 90-dniowego okresu ubezpieczenia chorobowego.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczona I. J. wskazała, że organ rentowy błędnie nie zaliczył jej do okresu ubezpieczenia koniecznego do nabycia prawa do zasiłku chorobowego okresu sprawowanej osobistej opieki nad dzieckiem, co miało miejsce od 8.06.2015r. do 31.10.2015r. Dokonując niekorzystnej dla ubezpieczonej wykładni przepisów organ rentowy w sposób niedopuszczalny konstytucyjnie zróżnicował ubezpieczonych w prawie do świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Sąd Rejonowy ustalił, że I. J. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej podlegała dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu w okresach: od 1.07.2011r. do 31.08.2013r., od 4.11.2013r. do 7.06.2015r. i od 1.11.2015r. W okresie od 8.06.2015r. do 31.10.2015r. była zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego i rentowego oraz ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba sprawująca osobistą opiekę nad dzieckiem. W okresie od 9.12.2015r. do 28.01.2016r. I. J. otrzymała orzeczenie o niezdolności do pracy.

Sąd pierwszej instancji ocenił odwołanie ubezpieczonej jako nieuzasadnione. Podstawą rozstrzygnięcia był przepis art. 4 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2016r., poz. 372). W okolicznościach niniejszej sprawy bezsporne było, że ubezpieczona, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność, podlegała dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu w okresach: od 1.07.2011r. do 31.08.2013r., od 4.11.2013r. do 7.06.2015r. i od 1.11.2015r. Mając na uwadze pierwszy dzień ostatniego z tych okresów i ostatni dzień poprzedniego okresu ubezpieczenia, to stwierdzić należało, iż przerwa między nimi przekroczyła 30 dni, co nie pozwalało wliczyć do ostatniego okresu ubezpieczenia chorobowego okresu od 4.11.2013r. do 7.06.2015r. Ubezpieczona domagała się zatem wliczenia do okresu ubezpieczenia chorobowego okresu od 8.06.2015r. do 31.10.2015r. Bezsporne było również, że tym okresie ubezpieczona była zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego i rentowego oraz ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba sprawująca osobistą opiekę nad dzieckiem. Zdaniem ubezpieczonej okres ten należy zrównać z okresem urlopu wychowawczego, o którym mowa w art. 4 ust. 2 w/w ustawy.

W ocenie Sądu Rejonowego wnioszek ubezpieczonej nie znajdował oparcia w obowiązujących przepisach. Zgodnie bowiem z art. 186 § 1 kp prawo do urlopu wychowawczego ma pracownik, tj. osoba zatrudniona w oparciu o stosunek pracy i podlegająca obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu, a nie osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą i podlegająca temu ubezpieczeniu dobrowolnie. Wykładnia językowa dokonana na podstawie analizy języka przepisu art. 4 ust. 2 w/w ustawy prowadzi jednoznacznie do wniosku, że w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, które nie mają prawa do urlopu wychowawczego, nie ma możliwości zaliczenia okresu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem do tzw. okresu wyczekiwania uprawniającego do zasiłku chorobowego.

W ocenie Sądu pierwszej instancji brak jest także podstaw do uznania sprzeczności regulacji wynikającej z art. 4 ust. 2 w/w ustawy w stosunku do osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą w zakresie, w jakim okres sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem nie zalicza się do tzw. okresu wyczekiwania uprawniającego do zasiłku chorobowego z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu wyroku z 16.11.2010r. (P 86/o8, OTK-A 2010/9/101) Trybunał Konstytucyjny wskazał, iż mimo podobieństwa osób objętych ubezpieczeniem chorobowym dobrowolnie i obowiązkowo, nie można nie dostrzegać różnic w ich sytuacji faktycznej, które mają odzwierciedlenie w pewnym zróżnicowaniu ich sytuacji prawnej. Są to bowiem podmioty podobne, a nie jednakowe. Z zasady równości wynika zaś postulat traktowania podmiotów równych równo, a podmiotów podobnych podobnie. Trybunał przypomniał, iż osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą mogą podlegać ubezpieczeniu chorobowemu wyłącznie dobrowolnie. Dobrowolność ta przejawia się zarówno w dowolności wyboru momentu przystąpienia do ubezpieczenia, jak i rezygnacji z niego. Osoby te mogą podjąć optymalną dla siebie decyzję o przystąpieniu bądź nieprzystąpieniu do ubezpieczenia chorobowego. Takiej możliwości nie mają osoby podlegające temu ubezpieczeniu obowiązkowo. Ta cecha nie jest zupełnie obojętna dla ustawodawcy kształtującego system ubezpieczeń społecznych pod kątem określenia warunków korzystania z poszczególnych świadczeń.

Podzielając w całości zaprezentowany pogląd Trybunału Konstytucyjnego Sąd Rejonowy doszedł do wniosku, że dopuszczalne jest zróżnicowanie sytuacji tzw. okresu wyczekiwania wobec osób prowadzących pozarolniczą

działalność gospodarczą a osób zatrudnionych w oparciu o stosunek pracy. Nie istnieje zatem potrzeba do sięgnięcia do innego rodzaju wykładni art. 4 ust. 2 w/w ustawy niż reprezentowana powyżej.

W tym stanie rzeczy zaskarżona decyzja okazała się prawidłowa i na podstawie w/w przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 kpc Sąd Rejonowy oddalił odwołanie od decyzji z dnia 27 stycznia 2016r.

Apelację od powyższego wyroku wniosła ubezpieczona I. J. zaskarżając go w całości i zarzucając mu błędne ustalenia faktyczne oraz błędną wykładnię powszechnie obowiązujących przepisów prawa, które doprowadziły Sąd Rejonowy do uznania, iż prawnie dopuszczalne jest dyskryminujące różnicowanie w prawie osób prowadzących pozarolniczą działalność polegające na tym, że osoby te – w przeciwieństwie do pracowników mających identyczny status ubezpieczeniowy w okresie sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem – nie mogą zaliczyć do tzw. okresu wyczekiwania uprawniającego do zasiłku chorobowego okresu ubezpieczenia, któremu podlegali z tytułu sprawowania tej opieki. Wobec powyższych zarzutów wniesiono o zmianę zaskarżonego wyroku w ten sposób, że ubezpieczonej, tak jak pracownikowi przebywającemu na urlopie wychowawczym, przysługuje – na podstawie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w zw. z art. 4 pkt 17, art. 6 ust. 1 pkt 1, 5 i 19, art. 6a ust. 1 pkt 1 i ust. 2, art. 18 ust. 5b oraz art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych – prawo wliczenia do okresu wyczekiwania uprawniającego do zasiłku chorobowego okresu, w którym sprawowała ona osobistą opiekę nad dzieckiem i podlegała z mocy ustawy w tym okresie (na identycznych zasadach jak pracownicy) obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu.

Organ rentowy wnosił o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej I. J. nie jest zasadna i podlega oddaleniu.

Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Sąd Okręgowy w całości podziela zarówno ustalenia faktyczne, jak i ocenę prawną Sądu I instancji przyjmując je za własne.

Zaskarżoną decyzją z dnia 27 stycznia 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonej I. J. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 9 grudnia 2015r. do 28 stycznia 2016r., wskazując, że na datę 9 grudnia 2015r. ubezpieczona nie posiadała wymaganego 90 dniowego nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego dla osób ubezpieczonych dobrowolnie, gdyż dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu podlegała od 01.07.2011 r. do 31.08.2013 r., od 4.11.2013 r. do 07.06.2015 r. i od 01.11.2015 r., a w okresie od 8 czerwca 2015r. do 31 października 2015r. podlegała obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z tytułu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem z mocy art. 6a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Ubezpieczona wznowiła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej od 1 listopada 2015r. i od tej daty ponownie zgłosiła się do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. Co za tym idzie, organ rentowy okres 90 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego dla osób ubezpieczonych dobrowolnie (tzw. okres wyczekiwania) wynikający z art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa liczył od 1 listopada 2015r. W treści apelacji ubezpieczona podnosiła, że do powyższego okresu ubezpieczenia liczonego od dnia 1 listopada 2015r. powinien zostać doliczony na podstawie art. 4 ust. 2 w/w ustawy również okres sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, bowiem okres ten jest tożsamy z okresem urlopu wychowawczego.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2016r. poz. 372 j.t.) ubezpieczony nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 90 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego, jeżeli jest ubezpieczony dobrowolnie. Stosownie do treści ustępu 2 powyższego artykułu do okresów ubezpieczenia chorobowego, o których mowa w ust. 1, wlicza się poprzednie okresy ubezpieczenia chorobowego, jeżeli przerwa między nimi nie przekroczyła 30 dni lub była

spowodowana urlopem wychowawczym, urlopem bezpłatnym albo odbywaniem czynnej służby wojskowej przez żołnierza niezawodowego.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowej wykładni językowej powołanego przepisu art. 4 ust. 2 w/w ustawy, w którym enumeratywnie wskazano okresy, które podlegają wliczeniu do okresu ubezpieczenia chorobowego wynikającego z ust. 1 tego artykułu. Są to sytuacje, kiedy przerwa w ubezpieczeniu została spowodowana urlopem wychowawczym, urlopem bezpłatny albo odbywaniem czynnej służby wojskowej przez żołnierza niezawodowego. Nie budzi wątpliwości, że okres od 8 czerwca 2015r. do 31 października 2015r. nie był urlopem wychowawczym, tylko okresem sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, kiedy to ubezpieczona zawiesiła wykonywanie działalności gospodarczej, gdyż był to wymóg uzyskania obowiązkowego ubezpieczenia emerytalno-rentowego na podstawie art. 6a ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Dlatego też, w ocenie Sądu Okręgowego, okresu sprawowania osobistej opieki na dzieckiem nie można zaliczyć do 90 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego wynikającego z art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Nie zasługiwały na uwzględnienie również argumenty podnoszone przez ubezpieczoną co do braku zachowania zasady równości między pracownikami a osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność gospodarczą, która wynika z Konstytucji i art. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodność przepisu art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa z Konstytucją była już przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego, który w wyroku z dnia 16 listopada 2010r. w sprawie P 86/08 (przywołanym również przez Sąd Rejonowy) uznał, że regulacja ta jest zgodna z art. 32 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu swojego stanowiska Trybunał Konstytucyjny wskazywał, że mimo podobieństwa osób objętych ubezpieczeniem chorobowym dobrowolnie i obowiązkowo, nie można nie dostrzegać różnic w ich sytuacji faktycznej, które mają odzwierciedlenie w pewnym zróżnicowaniu ich sytuacji prawnej. Są to bowiem podmioty podobne, a nie jednakowe. Z zasady równości wynika zaś postulat traktowania podmiotów równych równo, a podmiotów podobnych podobnie. Trybunał Konstytucyjny nie dopatrył się niezgodności z konstytucyjną zasadą równości przepisu art. 4 ust. 1 pkt 2 w/w ustawy, w którym zawarto wydłużony okres karencji do 90 dni dla osób podlegających dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu. Zasadniczym celem zróżnicowania okresów wyczekiwania było zapewnienie właściwej korelacji między wielkością wpłaconych składek a wysokością wypłaconych zasiłków w obrębie każdej kategorii ubezpieczonych. Jak wyjaśniono w uzasadnieniu powołanego orzeczenia powyższy przepis nie wprowadza niedopuszczalnego konstytucyjnie zróżnicowania między tymi podmiotami. Analiza ustawy o świadczeniach oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych prowadzi do wniosku, że zróżnicowanie wynikające z zakwestionowanego przepisu oparte na kryterium dobrowolności podlegania ubezpieczeniu chorobowemu ma swoje racjonalne uzasadnienie. W tych okolicznościach, skoro Trybunał Konstytucyjny uznał art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa - w zakresie, w jakim dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, podlegających dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu, określa dłuższy niż dla osób podlegających obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu okres nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego wymagany do nabycia prawa do zasiłku chorobowego - za zgodny z art. 2 i art. 32 ust. 1 Konstytucji, to zróżnicowanie powyższych dwóch kategorii ubezpieczonych wobec treści art. 4 ust. 2 w/w ustawy również należało uznać za uzasadnione. W ocenie Sądu Okręgowego wykładnia językowa powołanego przepisu ma pierwszeństwo w wykładni prawa i dlatego też regulacja ta została prawidłowo zinterpretowana i zastosowana przez Sąd Rejonowy. Niewątpliwie zatem okres sprawowania osobistej opieki na dzieckiem nie jest tożsamy z okresem urlopu wychowawczego przysługującego pracownikom.

Całokształt okoliczności sprawy pozwolił uznać, że na datę powstania niezdolności do pracy, tj. 9 grudnia 2015r. ubezpieczona nie posiadała nieprzerwanego okresu ubezpieczenia chorobowego w wymiarze co najmniej 90 dni, w konsekwencji czego brak jest podstaw do przyznania jej prawa do zasiłku chorobowego za okres od 9 grudnia 2015r. do 28 stycznia 2016r. na podstawie art. 4 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 385 kpc, apelacja podlegała oddaleniu.